

HISTORISK TIDSKRIFT
(Sweden)

127:4• 2007

Bortom nationell historia. Inledning tema internationalisering

Under sommaren 2007 tog den nya universitets- och högskolekanslern Anders Flodström till orda och hävdade bland annat att all forskning i Sverige måste orientera sig mot den internationella forskningsfronten. Han var säker på att det finns en sådan inom humaniora också.

Uppsatserna i detta temanummer av *Historisk tidskrift* handlar om världshistoria, global historia, transnationell historia, *histoire croisée* och jämförande historia. Kanske är det där forskningsfronten går i dag i historia. Den som ännu inte har läst in sig på vad dessa olika sätt att skriva historia går ut på kan med fördel läsa dessa uppsatser.

Temat är historieämnets internationalisering. Genom kontakter, inte minst *Historisk tidskrifts* internationella redaktionsråd, gick undertecknad – som haft äran och nöjet att få vara gästredaktör – ut till ett antal kolleger i Västeuropa och USA och frågade om de inte kunde tänka sig att analysera hur deras forskningsmiljö eller deras forskningsfält förhöll sig till internationaliseringen av historieforskningen.

Temanumret fick därmed en klar eurocentrisk prägel som bara kan försvaras med att det är viktigt att veta vad våra nära kolleger gör och tänker, de kolleger som vi i allt större utsträckning har goda förutsättningar att samarbeta med. Min förhoppning är dock att *Historisk tidskrift* inom kort kan sammanställa ett nytt temanummer som gör det möjligt för oss att bekanta oss med historieskrivningen i miljöer till vilka vi inte har samma institutionella och historiska band.

De kolleger som accepterade att skriva för *Historisk tidskrift* på det anvisade temat gör i sina uppsatser mycket mer än att bara beskriva nya inriktningar inom historieämnet. De analyserar, tar ställning, diskuterar tidigare forskning på området och sätter de olika sätten att skriva historia i förhållande till sin egen forskning. Jag vill här rikta ett varmt tack till dem alla. På min begäran fördjupade också David L. Ransel samt Mafalda Cunha och Pedro Cardim sina uppsatser med upplysningar om historikersamfundet i USA respektive Portugal och hur de är organiserade. Jag vill tacka dem speciellt för att de tog sig tid att göra det. Det ger oss perspektiv på hur vi fungerar i Sverige.

Uppsatserna spänner över olika fält: utöver historiografi, teori och metod, berörs välfärdsstatens historia, arbetarhistoria, Rysslands historia, tidigmodern historia och politisk historia. De tar oss med på en odysse där vi får stiga iland här och där för att få nya intryck. David L. Ransel presenterar för oss de nordamerikanska historiker som i över två decennier flugit på hög höjd över världen för att berätta historier om flöden av människor, idéer, handel och politik. Med Mafalda Cunha och Pedro Cardim får vi inblick i hur en historikermiljö, den portugisiska, vars strukturer i mångt och mycket liknar våra, reagerar på uppma-

ningen att internationalisera sig. Cardim och Cunha ställer viktiga frågor om vem som sätter standarden i historieskrivningen. Är det fortfarande de gamla europeiska stormakterna? Varför stannar intressanta historiska verk på hemmamarknaden? Får perifera länder bara vara med när de kan bekräfta den dominerande uppfattningen om deras roll? För svensk räkning infinner sig samma frågor: Skall vi anpassa oss och förpacka svensk historia på ett sätt som vi tror kan intressera utanför Sverige? Eller skall vi lämna tanken på nationen som en referensram, ett legitimt studieobjekt och en självklar avnämare av våra studier och i stället börja intressera oss för flöden och möten och hur de manifesteras i lokala och tidsbundna situationer? Bartolomé Yun Casalilla som tar upp frågan om internationaliseringstrenderna utifrån en tidigmodern historikers perspektiv förordar det senare, även om han i sin uppsats luttrat påpekar att mycket av det som i dag framställs som nytt inom historieskrivningen inte är det. Yuns viktigaste poäng är att historia är en lokaliserad kunskap och därför måste de stora övergripande ansatserna alltid förankras i lokala studier.

Dirk Jan Wolfframs uppsats om välfärdsstatsforskningen, ett fält som utvecklats tack vare nationsövergripande studier, gör just detta och störttycker ner från de stora översiktsverken till den lokala nivån. Wolffram lyfter fram de övergripande studiernas inspirationskraft men också deras risker. De måste prövas empiriskt mot de nivåer där besluten, processerna och politiken verkligen kom till. Denna lokala verklighet begränsas dock inte till det lokala utan Wolffram lyfter fram internationella idéutbyten och kontakter mellan exempelvis lokala tjänstemän och experter på stadsplanering. Lokala studier kompletterar och korrigerar de övergripande studierna.

Heinz-Gerhard Haupt pläderar i sin uppsats, som är en analytisk genomgång av jämförande historia och klassiska och aktuella verk som framgångsrikt använt sig av denna metod, för att jämförande historia fortfarande utgör ett utmärkt sätt att skriva historia utan att ta avstamp i den nationella historien. Jämförande historia är en problemlösande historia som inte kan ersättas av studier av hur samhällen och grupper interagerat och påverkat varandra i historien. Den jämförande metodens fördelar, inte minst som ett sätt att ifrågasätta nationella historieskrivningars specifika förklaringar av generella företeelser, illustreras av Katarina Fribergs, Mary Hilson och Natasha Valls uppsats. Här får vi resa fram och tillbaka mellan Karlskrona, Plymouth, Malmö och Newcastle. Uppsatsförfattarna menar att själva den intellektuella resan, mellan olika historiska traditioner, mellan nationellt och lokalt, mellan svenskt och engelskt, mellan olika lokala källmaterial, är en av poängerna med jämförande historia. Det är det som gör jämförande historia till en krävande men stimulerande metod, en slutsats som Haupt delar.

Många av uppsatserna tar upp frågan om på vilket språk internationaliseringen skall ske. Samma fråga kom upp i arbetet med det här temanumret. Det hade känts naturligt att få alla uppsatser översatta till svenska. Vi kommer aldrig att

kunna få någon bra nivå på våra internationella utbyten om vi inte accepterar att använda oss av översättningar och på vissa konferenser också tolkning. Få av oss behärskar så många språk att vi obehindrat kan uttrycka komplicerade resonemang skriftligt och muntligt på de stora världsspråken. Och säkert är vi många i Sverige som förstår och läser en text snabbare på svenska och därför skulle ha välkomnat att detta temanummer varit på svenska. Men att be ett antal kolleger i andra länder att bidra med uppsatser till en pågående diskussion och sen inte ge dem en möjlighet att ta del av resultatet kändes inte heller rätt. Därför fick det bli detta vårt älskade och hatade nya lingua franca, engelska.

Den språkkunnige kommer att kunna märka att artiklarna är på antingen amerikansk eller brittisk engelska, beroende på författare och översättare. Ett stort tack till Mireille L. Key och Lucy Cathcart Frödén för deras arbete med översättningarna!

Uppsatserna är försedda med svenska sammanfattningar, gjorda av undertecknad. Det är alltså jag som skall bära hundhuvudet om läsare och författare inte känner igen uppsatsen i sammanfattningen.

Bon voyage, kära läsare!

Elisabeth Elgán